

Ankara, Mayıs 2021

**İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİNİN 3 MAYIS 2021 TARİHLİ VE MEDYA VE
HUKUK ÇALIŞMALARI DERNEĞİNİN 7 MAYIS 2021 TARİHLİ
BİLDİRİMLERİNE**

TÜRK HÜKÜMETİNİN CEVAP BİLDİRİMİ

Öner ve Türk/Türkiye dava grubu (no. 51962/12)

Altuğ Taner Akçam /Türkiye dava grubu (no. 27520/07)

Nedim Şener /Türkiye dava grubu (no. 38270/11)

I. GİRİŞ

1. Türk yetkililer, İfade Özgürlüğü Derneği'nin (İFÖD) 3 Mayıs 2021 tarihli ve Medya ve Hukuk Çalışmaları Derneği'nin (MLSA) 7 Mayıs 2021 tarihli, *Öner ve Türk/Türkiye* (no. 51962/12), *Altuğ Taner Akçam /Türkiye* (no. 27520/07), *Nedim Şener /Türkiye* (no. 38270/11) dava grupları ile ilgili bildirimine cevap olarak aşağıdaki açıklamaları yapmak istemektedir.
2. İlk olarak, yukarıda anılan dava grupları kapsamında Nisan 2021'de Komite'ye sunulan Eylem Raporu, Türkiye'nin Bildirimlerde dile getirilen hususlara ilişkin eylemlerini içermektedir. Ayrıca, ifade özgürlüğü alanında standartları yükseltmeye yönelik yasal düzenlemeler ve yargısal uygulamalara ilişkin 28 Şubat 2020 tarihli bildirim mektubu da sunulmuştur. Türk yetkililer, bu konuda görüşlerini yinelemektedir.
3. Bu sunumda yetkililer, STK bildirimlerinde ileri sürülen aşağıdaki hususlara açıklık getirmek istemektedir.
4. İlgili bildirimlerde, söz konusu gruplara ilişkin olarak Türk Ceza Kanunu (TCK), Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) ve Terörle Mücadele Kanunu (TMK) hükümlerine ilişkin mevzuatta ilerleme kaydedilmediği ifade edilmiştir.
5. Nisan 2021 tarihli Eylem Planında ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, Türk yetkililer, 3713 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 2. fıkrasının 6459 sayılı Kanun ile 30 Nisan 2013 tarihinde değiştirildiğini hatırlatmak ister. Bu değişikliklere göre, terör örgütlerinin yöntemlerini haklı gösteren, öven veya kışkırtan bildirimleri basan ve yayımlayanlar, ancak bu içeriklerin şiddet, güç veya tehdit içermesi halinde cezalandırılabilir. Ayrıca, bu eylemler şiddet cebir veya tehdit unsuru içermelidir. Böylece salt terör örgütünün broşür basımı veya yayımlanması, şiddet, cebir veya tehdit unsuru içermediği sürece suç sayılmayacaktır.
6. Yetkililer, ayrıca 7188 sayılı Kanun ile getirilen başka bir koruma mekanizmasından da bahsetmek istemektedir. Bu değişiklikten önce, 5 yıldan az hapis cezaları aleyhine ancak bölge adliye mahkemeleri nezdinde başvuru yapılabiliyordu. Ancak söz konusu değişiklik uyarınca, hapis süresine bakılmaksızın, Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. maddesinin 2. fıkrası da dahil olmak üzere bazı suçlardan verilen mahkûmiyetler, Bölge Adliye Mahkemesi'nce nihayete erdikten sonra Yargıtay'da temyiz edilebilecektir. Bu yeni hüküm, benzer davalarda içtihatların uyumluluğunu da sağlayacaktır.
7. Bu itibarla, yetkililer, kabul edilen mevzuat değişikliğinin Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru öncesi yeni bir aşama getirmesi nedeniyle olumsuz etki yaptığı yönündeki yorumları reddetmek istemektedir. Türk makamları, bu değişikliğin ifade özgürlüğünü içeren davalara ilişkin olarak tutarlı bir içtihat sağladığını belirtmek isterler.

8. İctihat gelişmelerine ilişkin olarak, yetkililer, Anayasa Mahkemesi'nin 25 Haziran 2015 tarihli Ali Gürbüz¹ (2013/724) kararına atıfta bulunmak istemektedir. Bu kararda Anayasa Mahkemesi, başvuranın imtiyaz sahibi olduğu gazetede yer alan haberin, bir bütün olarak incelendiğinde şiddeti övdüğü ve insanları terör yöntemlerini benimsemeye, başka bir deyişle şiddet, nefret, intikam veya silahlı direniş kullanmaya teşvik ettiği düşünülmemeyeceğini ayrıca, ağır ceza mahkemesinin haberin "haber verme özgürlüğü ile ilgisiz" olduğu yönündeki gerekçesinin de konuyla ilgili ve yeterli bir gerekçe olarak değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir (§70). Anayasa Mahkemesi, başvuranın yayınladığı gazete makalesi gibi kamuoyuna yapılan açıklamaları sınırlandırma konusunda kamu yetkisini kullanan makamların çok dar bir takdir marjına sahip olduğuna işaret etmiştir. Anayasa Mahkemesi ayrıca, şiddeti teşvik etmedikçe, terör eylemlerini haklı çıkarmadıkça ve nefretin büyümesini desteklemedikçe, kamu makamları veya toplumun bir kesimi için hoş olmayan düşüncelere herhangi bir kısıtlama getirilemeyeceğini vurgulayarak başvuruçunun Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerinin ihlal edildiğine karar vermiştir.
9. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7. maddesinin 2. fıkrasına (terör örgütü propagandası yapmak) ilişkin olarak, 3713 Sayılı Yasa'nın 7. maddesinin 2. fıkrasının ilk cümlesi, 6459 sayılı Kanun ile 30 Nisan 2013 tarihinde değiştirilmiştir. Yapılan değişikliğe göre terör örgütlerinin yöntemlerini haklı göstermek, övmek veya kışkırtmak suretiyle propaganda yapmaları ancak şiddet, cebir veya tehdit içermesi halinde suç olarak kabul edilmiştir.
10. Ayrıca, "*Haber verme sınırlarını aşmayan veya eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz*" ibaresi 2019 yılında yapılan değişiklikle maddeye dahil edilmiştir. Buna göre, terör örgütlerinin şiddet, cebir veya tehdit içeren yöntemlerini haklı çıkarma, övme veya kışkırtma içeren ifadeler, haber verme veya eleştiri sınırlarını aştığı takdirde terör propagandası suçu gerçekleşecektir.
11. Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesinde yapılan değişikliklere ilişkin olarak 30 Nisan 2013 tarihli ve 6459 sayılı Kanunla; Türk Ceza Kanunu'nun 215. maddesi revize edilmiştir. Bu kapsamda maddeye "*bu nedenle kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinde,*" şeklinde AİHM içtihatlarına uygun olarak kamu düzenine açık ve belirgin bir tehlike oluşturması şartına dair yeni bir cümle eklenmiştir.
12. Buna göre, bir ifade, ancak kamu düzenini yakın ve açık bir şekilde tehlikeye atıyorsa, suçu veya suçluyu övme anlamına gelebilir. Yetkililer, bu yasal koşulların en üst düzeyde Sözleşmeye uygun bir koruma sağladığı görüşündedir. Bu açıdan mevzuat, Sözleşme ve Mahkeme içtihatlarıyla uyumludur.
13. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK, 5237 sayılı Kanun) 301. maddesi ile ilgili olarak yetkililer şunları belirtmek isterler. 2008 yılında, TCK'nın 301. maddesi ile ilgili kanun maddesi önemli ölçüde değiştirilmiş ve bu hüküm nedeniyle kişilerin ifade özgürlüğünün kısıtlanmaması sağlanmıştır. Bu itibarla, 301. maddeye eleştiri maksadıyla görüş açıklamanın suç teşkil etmediğini açıkça belirten bir güvence hükmü eklenmiştir. Yeni değişiklikle "Türklük" ifadesi "Türk milleti" olarak değiştirilmiş olup Türk milleti kavramının ne olduğu kanun koyucu tarafından kanunun gerekçesinde açıklanmıştır. Bu şekilde suçun unsurları belirlenmiştir. Ayrıca kanunda öngörülen cezanın üst sınırı üç yıldan iki yıla indirilmiştir. Ayrıca, Adalet Bakanı'nın 301. maddeye ilişkin bir suça ilişkin soruşturmaya izin verme yetkisi de filtreleme aracı olarak kabul edilmiştir. Yetkililer, Altuğ Taner Akçam davasında dile getirilen endişelerin farkındadır. Ancak, son yıllarda mekanizmanın pratikte uygulanmasının geliştiğini ve bu endişeleri ortadan kaldırdığını

¹ <https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/724?BasvuruNoYil=2013&BasvuruNoSayi=724>.

belirtmek gerekir. Ayrıntılı bilgi için Yetkililer, Bakanlar Komitesi'nin 8 Nisan 2021 tarihli Eylem Raporuna bakılmasını rica eder.

14. Planlanan çalışmalara ilişkin olarak, söz konusu eylem raporunda (bkz. 438-466) ayrıntılı açıklamalar yapılmıştır. Bu nedenle Yetkililer, genel tedbirlerde atılan veya atılması planlanan adımların Mahkeme kararıyla tamamen uyumlu olduğu görüşündedir.
15. Son olarak Türk makamları, söz konusu bildirimlerde denetim sürecine tabi olmayan konularda spekülasyonlar olduğunu belirtmek isterler. Bildirimler özellikle asılsız istatistikler, denetim sürecine dahil edilmeyen davalara ilişkin abartılı yorumlar ve siyasi yorumlar içermektedir. Türk makamları bu yorum ve iddiaları kesin olarak reddetmekte ve bu spekülasyonlar hakkında yorum yapmak istememektedir.

SONUÇ

16. Türk yetkilileri, Bakanlar Komitesini *Öner ve Türk, Akçam, Şener, Artun ve Güvener* dava gruplarındaki kararların icrası kapsamında yukarıdaki açıklamaları dikkate almaya davet etmektedir.